

УДК 338.246.2

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА, ЯК ЗАГРОЗА ІСНУВАННЮ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВАЛЮТНО-ЕКОНОМІЧНОГО СОЮЗУ

Костюченко Н.П., аспірант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Одеського Національного Університету ім. І. І. Мечникова (Україна)

Костюченко Н.П. Світова фінансова криза, як загроза існуванню Європейського Валютно-економічного Союзу.

У статті розглядається питання, чи в умовах світової фінансової кризи для країни є вигідним приєднання до такого типу угруповання, як європейський Валютно-економічний Союз (ЄВЕС). Розглянуто питання, чи дійсно рівень економічної волатильності впливає на вигоди від торгівлі та чи приєднання до ЄВЕС сприяє збільшенню економічної стабільності в країні. Була використана модель Дікінсон Дейвіда та Дескуільбет Жан-Батиста. Була побудована кореляційно-регресійна модель за методом OLS та було виявлено, чи є дійсною в реальних умовах їх теоретична модель. Було визначено, чи насправді переваги вступу до ЄВЕС залежать від волатильності економіки. Для цього були порівняні результати у чотирьох країнах: у Греції, Італії, Німеччині та Франції у період з 1991 по 2001 та з 2002 по 2008 рр. (до переходу на євро та після). Були зроблені наступні висновки: взагалі перехід на євро та вступ до ЄВЕС має позитивні наслідки для економіки країни, і насправді, вигоди від вступу до такого угруповання впливають на волатильність економіки країни. Економічна криза відкрила недоліки цього угруповання, його майбутнє та подальше існування залежить від вибору подальшої економічної політики.

Ключові слова: ЄВЕС, волатильність, торгівля, євро, фінансова криза.

Костюченко Н.П. Мировой финансовый кризис, как угроза существованию европейского экономического и валютного союза.

В статье рассматривается вопрос, действительно ли в условиях мирового финансового кризиса для страны выгодно присоединение к такому объединению, как европейский валютно-экономический союз (ЕВЭС). Рассмотрены вопросы, действительно ли уровень экономической волатильности влияет на выгоды от торговли, и способствует ли присоединения к ЕВЭС увеличению экономической стабильности в стране. Была использована модель Дикинсон Дэвида и Дескуильбет Жан-Батиста. Была построена корреляционно-регрессионная модель по методу OLS и было выяснено, является ли действительной в реальных условиях их теоретическая модель. Было определено, действительно ли преимущества вступления в ЕВЭС зависят от волатильности экономики. Для этого сравнили результаты в четырех странах: в Греции, Италии, Германии и Франции в период с 1991 по 2001 и с 2002 по 2008 гг. (до перехода на евро и после). Были сделаны следующие выводы: в целом, переход на евро и вступление в ЕВЭС имеет положительные последствия для экономики страны, и на самом деле, выгоды от вступления в подобное объединение влияют на волатильность экономики страны. Экономический кризис открыл недостатки этого объединения, его будущее и дальнейшее существование зависит от выбора дальнейшей экономической политики.

Ключевые слова: волатильность, торговля, евро, финансовый кризис.

Kostiuchenko N. World Financial Crisis As A Danger To The Existence Of The European Economic And Currency Union.

The article deals with the question whether it is actually beneficial for a country to join such type of a union as the European Monetary Union (EMU) during the world financial crisis. The following questions have been touched upon in the article: whether actually the level of economic volatility affects the benefits from trade and if joining EMU stimulates economic stability in the country. A model of G. D. Dickinson, W. A. Mullineux was used. A correlation-regression model based on the OLS method was built in order to find out whether their theoretical model is valid in real conditions. It was determined whether the benefits of joining EMU depend on the volatility of the economy. In order to define this, the results in four countries were compared: in Greece, Italy, Germany and France during the period from 1991 to 2001 and from 2002 to 2008 (before switching to the euro and after). The following conclusions have been made: in general, the transition to the euro and joining EMU has positive implications for the economy of the country, and in fact, the benefits of joining the union have the similar effect on the volatility of the economy. The economic crisis has revealed the disadvantages of this union. Its future and existence will depend on the choice of future economic policy.

Keywords: volatility, trade, euro, financial crisis.

Постановка проблеми. Головне питання дослідження полягає у тому, чи в умовах світової фінансової кризи для країни є вигідним приєднання до такого типу угруповання, як європейський Валютно-економічний Союз (ЄВЕС).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні теоретичні концепції питання ефективності функціонування ЄВЕС були розроблені вітчизняними та іноземними вченими, як: Дікінсон Д., Дескуільбет Ж., Діксіт А.К., Піндик Р.С., Больто А., Русек А., Карлін В. та іншими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання того, чи дійсно рівень економічної волатильності впливає на вигоди від торгівлі та чи приєднання до ЄВЕС сприяє збільшенню економічної стабільності в країні є не достатньо розробленим.

Формування мети наукової статті. Головною метою та завданнями цієї статті є визначення, чи переваги вступу до ЄВЕС залежать від волатильності економіки та чи світова фінансова криза є загрозою для існування ЄВЕС.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день Європейський Союз (ЄС) має багато проблем, які виникли через світову фінансову кризу. До євро зони входять 16 країн ЄС: Бельгія, Німеччина, Австрія, Нідерланди, Люксембург, Фінляндія, Франція, Італія, Іспанія, Ірландія та Португалія, Греція, Словенія, Мальта, Кіпр, Словачія та Естонія. Відомо, що у євро зоні проводиться єдина монетарна політика. У місті Маастрихт було вирішено створити європейський Валютно-економічний Союз (ЄВЕС) з єдиною валютою та централізованою відповідальністю за проведення грошово-кредитної політики. Вважалося, що спільна валюта стане запорукою успіху для процесу європейської інтеграції, допоможе збільшити економічну ефективність у ЄС та таким чином підніме стандарти життя та допоможе створити почуття «європейської» ідентичності. У рамках введення спільної валюти необхідним є наявність єдиного центрального банку (ЄЦБ), відповідального за монетарну політику. Головним завданням ЄЦБ є проведення ефективної монетарної політики задля забезпечення цінової стабільності. Для того, щоб перейти на єдину валюту (євро) країни повинні відповідати певним критеріям (Маастрихтські критерії), що стосуються рівня інфляції та відсоткової ставки, розміру державного дефіциту та боргу. Перехід на єдину валюту – це дуже клопітливий процес. Для країн-членів у цьому разі існує ряд наслідків, тому що вимоги щодо бюджетного дефіциту ведуть до того, що в країні необхідно провести реконструкцію державних фінансів. Наприклад, в Італії реконструкція була настільки глибока, що радикальних змін зазнали адміністративна структура та бюджетний процес. Іноді бажання деяких країн приєднатися до ЄВЕС було настільки великим, що вони вдавалися до сумнівних бюджетних хитрощів, щоб відповідати критеріям, наприклад Греція. Після створення ЄВЕС його члени дали згоду на дотримання умов Пакту Стабільності і Зростання, що включав умови щодо фінансових штрафів для країн, за якими будуть значитись порушення. [1, с. 124-127]

Членство у монетарному союзі означає, що країни-члени більше не можуть проводити власну грошово-кредитну політику. Європейський Центральний Банк, з штаб-квартирою у Франкфурті, приймає рішення щодо грошово-кредитної політики, яку мають проводити всі країни-члени, які перейшли на євро. Таким чином, національні уряди більше не можуть контролювати рівень відсоткових ставок, що раніше давало їм змогу обирати напрям економічної політики.

Такі вчені, як Дікінсон Дейвід та Дескуільбет Жан-Батист у статті під назвою «Joining EMU as an irreversible investment» виділяють наступні фактори, які є важливими для урахування при приєднанні до монетарного союзу:

1. Умови торгівлі.

2. Поведінка євро.
3. Відносна гнучкість внутрішньої економіки.
4. Розвиненість фінансового сектору. [2, с. 224-250]

Їх дослідження є досить цікавим. Вони концентруються на трьох аспектах, а саме: гнучкість національної економіки, умови торгівлі та розвиненість фінансового сектору. За результатами їх дослідження, саме ці фактори є дуже важливими при прийнятті рішення для країни, чи є доцільним приєднання до ЄВЕС.

Своє дослідження вони починають з питання, як переваги від торгівлі пов'язані з рішенням приєднатися до ЄВЕС. Вони пропонують точку зору, що існує позитивний зв'язок між торгівлею, переходом на євро та економічною волатильністю. Це твердження базується на ідеї про те, що непевність стримує торгівлю, та перехід на євро зменшить волатильність національної економіки.

$$B^T = T_0 + T(V)$$

$$T'(V) > 0$$

$$T''(V) \rightarrow T^*, V \rightarrow \infty.$$

B^T – це переваги від збільшення можливостей для ведення торгівлі завдяки участі у ЄВЕС та V – це волатильність національної економіки. Постійний член T_0 буде змінюватись у розмірі відповідно до існуючих умов торгівлі в економіці. Якщо спостерігатиметься значний рівень торгівлі з країнами-членами ЄС, то T_0 буде відносно великим, а $T'(V)$ – відносно малим.

Якщо прийняти до уваги вплив на реальні відсоткові ставки, то отримані наступні рівняння:

$$B^R = R_0 + R(V)$$

$$R(V) > 0$$

$$R''(V) > 0 \text{ для } R(V) < V_{R^*}$$

$$R''(V) < 0 \text{ для } V > V_{R^*}.$$

Де B^R відноситься до сучасного рівня економічної волатильності. B^R – це переваги від зменшення реальної відсоткової ставки. У цьому разі припускається, що граничні сукупні переваги від зменшення реальної відсоткової ставки збільшують волатильність на відносно незначному рівні V , але згодом цей ефект зникає.

Вони приходять до висновку, що вигоди від вступу залежать від рівня економічної волатильності в країні, що приєднання до ЄВЕС збільшує обсяги торгівлі та що нерозвинений фінансовий сектор породжує низку проблем при переході на єдину валюту у складі угруповання. Вони пропонують у зв'язку з цим встановлення низки суворих умов для економіки. Ключовим фактором вони вважають стійкість притоку капіталу. Нещодавній досвід Азії продемонстрував, що міжнародні притоки капіталу в національну економіку породжують нестабільність та збільшують вірогідність валютної кризи.

Цікавим є перевірити вищевказану теоретичну модель та визначити, чи насправді переваги вступу до ЄВЕС залежать від волатильності економіки. Для цього порівняємо результати у чотирьох країнах: у Греції, Італії, Німеччині та Франції у період з 1991 по 2001 та з 2002 по 2008 рр. (до переходу на євро та після). У якості змінних беремо обсяг експорту (Y) та інфляцію (X). Побудуємо кореляційно-регресійну модель за методом OLS.

Результати дослідження. Першою розглянемо Грецію у період з 1991 по 2000 рр. Потім у період після приєднання до євро зони з 2001 по 2008 рр.

1991-2000рр.:

Розглянув коефіцієнт кореляції $R_v=0,32277$, бачимо, що регресія незначуща.

Тепер розглянемо результати у період 2001-2008 рр.: отримемо наступні дані. Коефіцієнт кореляції $R_v=0,98815$.

Знайдемо коефіцієнт детермінації $D=(R_v^2) \times 100\%=(0,98815)^2 \times 100\%=97,644\%$. Таким чином, варіація результативної ознаки Exports на 97,644% пояснюється за рахунок варіації факторної ознаки (Infl).

Отримемо наступне рівняння регресії: $Y=34,9 \times X1$.

Смисл коефіцієнтів регресії. У таблиці показано, на скільки змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки
Інфляція	877,3

Коефіцієнти еластичності. У таблиці показано, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 %.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки (%)
Інфляція	4,55

Таким чином, можна зробити висновок, що у відношенні до Греції теоретична модель Дікінсона та Дескуїльбета є вірною. Після переходу на євро зріс обсяг торгівлі з країнами-членами, що збільшило обсяги експорту. Інфляція зменшилась значною мірою у порівнянні з періодом до переходу на євро. Бачимо, що переваги від переходу на євро дійсно залежать від волатильності економіки країни.

Тепер розглянемо Італію.

1991-2001 рр.

Розглянув коефіцієнт кореляції $R_v=0,69737$, бачимо, що регресія незначуща.

2002-2008 рр.

Розглянув коефіцієнт кореляції $R_v=0,86714$, бачимо, що регресія незначуща.

Спробуємо побудувати регресію у період з 1991 по 2008 рр.

Розглянув коефіцієнт кореляції $R_v=0,13224$, бачимо, що регресія також незначуща. Таким чином, можна сказати, що у відношенні до цієї країни теоретична модель Дікінсона та Дескуїльбета не працює. Переваги від переходу на євро не вплинули на волатильність економіки. У зазначені періоди в країні спостерігався значний рівень інфляції. Однією з причин може бути значна різниця між рівнем розвитку півдня і півночі Італії, корупція, тіньова економіка та різниця у підходах до управління в середині країни.

Наступною розглянемо Німеччину.

1991-2001 рр.

Коефіцієнт кореляції $R_v=0,14123$, регресія незначуща.

2002-2008 рр.

Коефіцієнт кореляції $R_v=0,86902$, регресія незначуща.

Спробуємо побудувати регресію у період з 1991 по 2008 рр.

$R_v=0,73902$ значима, зв'язок між результативною ознакою і сукупністю факторних ознак тісний.

Знайдемо коефіцієнт детермінації $D=(R_v^2) \times 100\%=(0,73902)^2 \times 100\%=54,6151$ Таким чином, варіація результативної ознаки Exports на 54,6151% пояснюється за рахунок варіації факторної ознаки (Infl).

Отримемо наступне рівняння регресії: $Y=69,7 \times X1$

Смисл коефіцієнтів регресії. У таблиці показано, на скільки змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної

ознаки на 1.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки
Інфляція	54,09

Коефіцієнти еластичності. У таблиці показано, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 %.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки (%)
Інфляція	7,9

Можна зробити висновок, що теоретична модель Дікінсона та Дескуїльбета у відношенні до Німеччини працює тільки у довгостроковій перспективі у реальних умовах. Регресії за конкретні коротші два періоди не є значущими. Зона євро є досить великою зважаючи на її долю у світовому ВВП та активну позицію у міжнародній торгівлі. Всі країни-члени в сумі складають приблизно 16% світового ВВП, майже скільки має США та це вдвічі більше за частку Японії. Всупереч, Німеччина, найбільша економіка зони євро, займає 5% світового ВВП. Ступінь відкритості, яка визначається як середнє значення між експортом та імпортом товарів та послуг у відсотках від ВВП, складає 16% у євро зоні. Ці характеристики мають вплив на здійснення грошово-кредитної політики. Найважливішим є розуміння того, що проведення єдиної грошово-кредитної політики має вплив на увесь світ, вплив, який кожна невелика країна-учасниця може недооцінювати. [3] Таким чином, можна сказати, що у реальних умовах одна з найбільш економічно розвинених країн-учасниць з переходом на євро відчула переваги, які дали про себе знати не одразу, та це дійсно вплинуло на волатильність економіки країни у позитивному напрямі.

Тепер розглянемо Францію.

1991-2001 рр.

Розглянув коефіцієнт кореляції $R_{\text{в}}=0,069178$, бачимо, що регресія незначуща.

2002-2008 рр.

$R_{\text{в}}=0,93921$ значима, зв'язок між результативною ознакою і сукупністю факторних ознак тісний. Знайдемо коефіцієнт детермінації

$$D=(R_{\text{в}}^2) \times 100\%=(0,93921)^2 \times 100\%=88,2115\%.$$

Таким чином, варіація результативної ознаки Exports на 88,2115% пояснюється за рахунок варіації факторної ознаки (Infl).

Отримуємо наступне рівняння регресії: $Y=74,5 \times X_1$

Смисл коефіцієнтів регресії. У таблиці показано, на скільки змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки
Інфляція	28,06

Коефіцієнти еластичності. У таблиці показано, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 %.

Факторна ознака	Зміна результативної ознаки (%)
Інфляція	6,37

У зв'язку з цим, робимо висновок, що теоретична модель Дікінсона та Дескуїльбета у відношенні до Франції працює також лише в довгостроковій перспективі, після близько десяти років введення євро у країні.

Зсилаючись на книгу «Investment under Uncertainty», написану авторами А. К. Діксітом та Р. С. Піндиком, можна виділити наступне. У країні є вибір щодо валютної режиму. Вона може обрати можливість залишити свій валютний режим чи відмовитись від своєї власної валюти та перейти на єдину європейську валюту. Але рішення приєднатися до зони єдиної валюти не можливо змінити. Для того, щоб підготувати економіку для вступу до монетарного союзу необхідним є ряд змін, щоб відповідати Маастрихтським критеріям. Це може бути, наприклад, зменшення державного дефіциту та впливу від штучного підтриманої відсоткової ставки. Це буде мати несприятливі наслідки для економіки, тому що сфера матеріального виробництва не може миттєво пристосуватися до подібних змін. Таким чином зросте рівень безробіття, уповільняться показники зросту та суспільні витрати через зменшення державних витрат.

Для країн, які входять до монетарних союзів, завжди існувала небезпека асиметричних шоків. Вони можуть бути викликані такими факторами, як технологічні зміни зміни у смаках споживачів, а також змінами в умовах торгівлі. [4, 5]

Такий автор, як Андре Больто розділяє ЄС на північну та південну євразони. [6] До північної євразони він відносить такі країни, як Німеччина, Бенілюкс, Австрія та Фінляндія, а до північної – Італію, Іспанію, Грецію та Португалію. Франція та Ірландія не входять до списку, тому що ці дві країни не мають чіткої географічної належності ні до півдня, а ні до півночі. Інший автор, Антонін Русек, наводить дещо іншу класифікацію. До «північної» зони він відносить 7 країн – Німеччину, Австрію, Нідерланди, Бельгію, Люксембург, Фінляндію та Францію. До «північної» зони він відносить Італію, Іспанію, Португалію, Грецію та Ірландію. [7]

Рівень дисбалансу у регіонах вражає. Дуже багаті регіони співіснують зі значно біднішими, як наприклад східні землі у Німеччині, південь Італії та Естремадура в Іспанії. Подібні дисбаланси є характерною рисою зони євро, де ВВП на душу населення варюється від 24,000 у Німеччині (та 40,000 у Люксембурзі) до 10, 452 у Португалії. В цілому, не є очевидним те, що економічні дисбаланси в зоні євро значно відрізняються від тих, що домінують у більшості країн-учасниць. Дисбаланси у виробництві також впливають на рівень зайнятості, де важлива структурна різниця між національним ринком праці, а саме законодавство з захисту працевлаштування та виплати по безробіттю, також відіграють важливу роль.

Такі автори, як Андреа Больто та Венді Карлін виділяють наступні проблеми у наведених вище євро зонах. До них належать: надмірне запозичення, різниця у рівні конкурентоспроможності та різниця у підходах до управління. Що саме включають ці поняття?

Під надмірним запозиченням розуміють бюджетний дефіцит чи борг державного сектору. Південна Європа знаходиться у гіршому становищі за північну. Можна сказати, що такі результати є наслідком недостатнього контролю, який повинен був проводитися державним сектором у євро зоні у першому десятиріччі, тобто перед кризою. Португалія та особливо Греція продемонстрували себе найгіршим чином. Саме у північному регіоні спостерігався більший дефіцит у період з 2000 по 2003 роки, період, коли Франція та Німеччина порушили умови пакту Зростання та стабільності. Конкурентоспроможність продукції для торгівлі, яка виробляється у південній зоні зменшилась. Також до причин можна віднести фінансову лібералізацію, зменшення відсоткових ставок та зростання цін на житло, які спостерігались в Іспанії та Ірландії на початку 2000 року.

Що стосується конкурентоспроможності, то можна сказати наступне: зменшення рівня конкурентоспроможності на півдні є другим важливим недоліком. Починаючи з 1999 року спостерігались значні відмінності у трендах у північній євро зоні та у південній у рамках продуктивності та рівня заробітної плати. Найбільший розвиток спостерігався у Німеччині, де заробітна платня зросла менш, ніж на 20 відсотків за період 1991-2011 рр. ВВП на робітника зріс на 3,5 відсотків на півдні, де найгірші показники продемонструвала Італія, країна, в якій рівень продуктивності у 2011 склав 1,5%, менше ніж у 1999 році.

Останній фактор – це різниця у підходах до управління. Мається на увазі наступне: найбільша кількість проблем спостерігається у південній Європі. Можна сказати, що тривалі суперечки півночі з півднем можуть призвести до більш скептичного відношення до ЄВЕС в цілому світі. Є точка зору, що південні регіони живуть за рахунок північних, що породжує багату кількість невдоволення. Північ втомилась допомагати Греції, Португалії та Ірландії. Стандарти правління в обох регіонах завжди значно відрізнялися один від одного, зазвичай завдяки тому, що країни мають різні соціальні та історичні передумови. Більшість спостерігачів не буде згодна з тим, що ці стандарти

правління є вищими у північній Європі, ніж у південній, якщо це стосується галузі довіри, транспарентності, відчуття громадянської відповідальності та відсутності корупції. Світовий банк виділяє шість показників, які є дуже важливими для визначення ефективності правління у країні. До них входять: присутність верховенства закону, контроль над корупцією, якість проведення контролю, ефективність правління, право голосу, політична стабільність. [8] Найбільшою проблемою у південній Європі є відсутність панування закону.

Висновки та пропозиції. Зробивши аналіз запропонованої моделі Дікінсона та Дескуїльбета, можна сказати, що взагалі перехід на євро та вступ до ЄВЕС має позитивні наслідки для економіки країни, і насправді, вигоди від вступу до такого угруповання впливають на волатильність економіки країни. Наприклад, для Франції та Німеччини результати від переходу на євро дали про себе знати у довгостроковій перспективі. У відношенні до країн, економіка яких наразі перебуває у гіршому стані, можна сказати, що перехід на євро не рівним чином дав позитивні результати. Наприклад, для Греції, це мало сприятливий ефект. На відміну, для Італії, економічний стан країни можна охарактеризувати, як не найкращий. Але це пов'язано з внутрішніми проблемами у країні.

Чи загрожують вищенаведені проблеми існуванню ЄВЕС? Міжнародна фінансова криза, яка розпочалась у 2008 році в США, дала про себе знати і в Європі, як криза у Європейському Валютно-Економічному Союзі (ЄВЕС). Ця ситуація створила для ЄС велику кількість проблем. Однією з причин того, чому для Європи було так важко вийти з кризи, полягає у тому, що в європейських політичних економіках існують відмінності, які не так легко затерти та запропонувати відносні інституційні переваги, якими часто користуються національні уряди. Економічне процвітання Європи протягом тривалого часу залежало від функціонування цих національних варіацій капіталізму. [9, 10]

Найбільші загрози для ЄВЕС виникли через відмінності у поведінці між південною та північною євро зонами. Ці відмінності відображають поведінку господарств, корпорацій, робітничих союзів та державного сектору. Вони поступово склалися у період двотисячних років і, коли настала криза, негативні ефекти були миттєвими. Це призвело до жорсткого тиску у галузі державних фінансів, що створило тиск між конкурентоспроможними та мало конкурентоспроможними країнами. Важливо зазначити, що вступ до ЄВЕС мав абсолютно різні наслідки для цих двох груп країн. Для країн північної Європи, приєднання до ЄВЕС було вигідним, тому що вони використовували стратегії зросту за рахунок нарощування експорту. А для економік південної євро зони вступ до ЄВЕС був досить важким завданням. Їм довелося змінити свою стратегію зросту, яка базувалася на стимулюванні попиту, тому що вони більше не могли проводити девальвацію у відношенні до своїх головних торгових партнерів, щоб компенсувати наслідки від інфляції через таку політику.

Дійсно, у свої перші 11 років існування євро зона представляла собою ефективне та могутнє політичне угруповання. Однак, на сьогоднішній момент спостерігається значна кількість проблем у економічній галузі ряду країн, а саме у виробництві та конкурентоспроможності. А що є особливо актуальним, так це різниця у економічному розвитку півночі і півдня. Можна зробити висновок, що економічна криза відкрила недоліки цього угруповання, майбутнє якого залежить від вибору подальшої економічної політики.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. The European Union. How does it work? [Text] / J. Peterson, H. Wallace // NY/ The New European Union Series / Oxford University Press. -2008. - 2nd ed.
2. Financial and Monetary Integration in the New Europe. Convergence between the EU and Central and Eastern Europe [Text] / G. D. Dickinson, W. A. Mullineux // UK / Edward Elgar Publishing Limited. - 2001. - 474 pp.
3. Monetary Policy in the Euro Area [Text] / O. Issing, V. Gaspar, I. Angeloni, O. Tristiani // Cambridge University Press.-2004.-211 pp.
4. A theory of optimum currency areas [Text] / R.A. Mundell // American Economic Review. – 1961. Vol. 51, № 3. – P. 657-665.
5. The theory of optimum currency areas: An eclectic view [Text] / P.B. Kenen // Chicago / Chicago University Press. – 1969.
6. EMU's Problems: Asymmetric Shocks or Asymmetric Behavior? [Text] / A. Boltho, W. Carlin // Comparative Economic Studies. – 2013. № 55. – P 387-403.
7. The Eurozone: North and South 1999-2010 – Some Thoughts. About the Long Term Dynamic Forces in the EMU [Text] / A. Rusek // Journal of Modern Accounting and Auditing. – July 2011. – Vol.7. – P. 767-772. – ISSN 1548-6548.
8. World Bank [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.worldbank.org>
9. Organized Market Economies and Unemployment in Europe: Is it Finally Time to Accept Liberal Orthodoxy? [Text] / P.A., Hall // NY/ Cambridge University Press. – 2001. – P. 52–86.
10. The Diversity of Modern Capitalism [Text] / B. Amable //Oxford/ Oxford University Press. – 2003.

УДК 330.115

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Кошельок Г.В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства Одеського національного економічного університету (Україна).

Кошельок Г.В. Управление дебиторской задолженностью.

Особенностью современного состояния для многих украинских предприятий является недостаток денежных средств, что значительно ограничивает ведение любой их деятельности. Поэтому каждое предприятие стремится осуществить поиск дополнительных денежных средств. Это можно сделать с помощью разработки оптимальной кредитной политики. В статье рассмотрено управление дебиторской задолженностью, особенностью, которого является кредитная политика промышленного предприятия. Определены задачи, которые решаются в рамках кредитной политики предприятия. Приведены блоки кредитной политики предприятия, которые органично связаны между собой. Приведен пример формирования кредитной политики предприятия. Предложены краткосрочные и долгосрочные меры по увеличению потока денежных средств предприятия.

Доказано, что с помощью механизма скидок предприятие может максимизировать прибыль от продаж, увеличить денежные поступления, увеличить свою долю рынка, повысить оборачиваемость дебиторской задолженности и улучшить показатели ликвидности, но стоит помнить, что определение размера скидки – всегда поиск компромисса между дополнительными выгодами и потерями от снижения цены.

Ключевые слова: дебиторская задолженность, кредитная политика, денежные средства, механизм скидок.

Кошельок Г.В. Управління дебіторською заборгованістю.

Особливістю сучасного стану для багатьох українських підприємств є нестача грошових коштів, що значно обмежує ведення будь-якої діяльності. Тому кожне підприємство прагне здійснити пошук додаткових грошових коштів. Це можна зробити за допомогою розробки оптимальної кредитної політики. У статті розглянуто управління дебіторською заборгованістю, особливістю, якого є кредитна політика промислового підприємства. Визначено завдання, які вирішуються у рамках кредитної політики підприємства. Наведено органічно пов'язані між собою блоки, з яких складається кредитна політика підприємства. Приведено приклад формування кредитної політики підприємства. Запропоновано короткострокові та довгострокові заходи щодо збільшення потоку грошових коштів підприємства.

Доведено, що за допомогою механізму знижок підприємство може максимізувати прибуток від продажів, збільшити грошові надходження, поширити свою частку ринку, підвищити оборотність дебіторської заборгованості та поліпшити показники ліквідності, але варто пам'ятати,